

ACC. N:R M. 12502:1-8.

Landskap: Småland Upptecknare: Oscar Karlsson, Mjghull
Härad: Uppvidinge Berättare: " "
Socken: Mjghull Berättarens yrke: fönsterglasblåser
Uppteckningsår: 1953 Född år 1879 i Madonjäsa

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbelskåp. s. 1-8.

Lm 89.

ACC. N:R M. 12502:1

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Luf. 89.

1.

Skåpar vara oftast brun-rödmålade med s. k. ådring mycket
svagt. På locket var målad en girdling runt om öppet i märklä-
fing samt 2-3 rosor eller blommor i röd färg i mitten på
locket. Framtill var ägarens initialer: s. J. F. G. E. - som samt
lyns namn s. J. de laas - 1871. Namnet och lyns namn om-
klingade av en målad kvist eller dylikt i kors. Färger grön
och röd på två sidor så att klingan var öppen vid be-
sked och korsades nedtill. <sup>J. F. G. - E. År
1871</sup> Vem eller vilka som målade i den-
na byggnad under nämnda år har det ej lyckats mig få reda men
målarsläkt - Hallin var på 1800-talet senare hälft verksam här i Skåp-
st. or och är så ännu. Skåp vara oftast blåmålade, såväl de som hängdes på
vägg som galas skåp. Här i min hall finnes ett blåmålade hängskåp med
litverk i dunkelbröd nyans, 84 cm högt och 60 cm brett. Signerat: S. N. S. 1846
samt blåmålade i stors i skåpets "dörrspegel" samt vackra handhyta-
de litverk över- under och vid sidan av skåpets dörr. Nämnda
skåp står på ett skåp med vinkel in i rumm hörnet och på botten-
sida med dörröppet. Skåpet inuti och en hemmasitt mitt i rummet
med fjäderstol i en tylla och en hake i dörren samt hemmasitt
mycket.

ACC. N:R M. 12502: 2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

2

Stolarna voro såväl blå som vitt målade med dekorationer
i den där som var ett öppna. De vitmålade vare dekorerade
i guld i ramen med glas över urtavlan. De som voro blå-
målade hade röd ram kring urtavlan. Oftast fanns också slita slag
av slingor på dörren som var ett öppna vid öppnandet av
urverket s. b. v. I fattigmannsthem var det ingensstädes något fod-
ret till klockan. Den hängdes på loarne i väggen inbarrade
fräduffar och över urverket, för att skydda detta mot damm,
hängdes en lång och smal linneduk som kallades "hängflä", och
byttes ut ibland för rengöring, ty det damnade mycket då man
kopade klockverket med en eller bjärkrisbart. Se en dylik,
sist beskriven klocka, hänger i salen här. (Den sliper dammet ty
bjärkrisbruten är ersatt med dammsugare)

Sängarna voro målt s. b. v. utdragsängar, oftast målade rila eller
brunnvada, men också smälade s. b. v. "krävila" var vitt utmålad.
På s. b. v. "Sängbräkan", ett utsvrat bräde på sängens högersida
mot skuggväggen, var ibland någon dekoration anbrakt, på
vitmålade ängar i guldfärg och på rödmålade i blå färg

Borden varo i de flästa gårdarna i denna bygd trävita eller målade i rödfärg. De bord som ar allmoget och kyrkan mist var i bruk till långt in på detta århundrade, vore s. d. slagbord med en så stor "lämna" = skiva på vardera av den fotställning varå de förut nämnda lämnarna vore fastsatta ofast med, av någon bysmid i orten, somidda gängjärn. I ramen ^{var på} I smidi folkställningen, på vardera ändan av denna, vore sådär anbringade vilka kunde dragas ut och in och varit ofast förvarades skedar och slivar, samt där sådana användes, vilket för 40-å 50 år sedan var sållynt, även gafflar. Någon sållynt gäng kunde man i ett förmögelt hem få se ett slagbord av ek. Ett sådant fins här i katten i mitt hem, varå gängjärnen äro av grova hemsmidda gängjärn och dubbar med utsmidda dubbla "hunden". Men så har det också tillhört en "händsperson" i gamla Florschopps järnbruk, beläget i Madesjö socken Södra märe härad. I. A. Rundhard fanns här och var i byggen och de flesta av dessa vore målade i gröna, vitkinnig målning. Ibland var en bild av engel.

Jag har ingen tecken varmed jag har tagit på mig, men
katten har en ett mist erom i smidi med många sållynta gafflar
fjärrat vore ett folkställning, eller en den bygg sållynt
vare s. d. 500 v. efter förmedden vore vore till kyrkan.

Om någon från folklivsarkivet ville komma till minnelse vore det
förgäves för 1900 år.

eller annan fantasibild anbringad i mitten på ett sådant bord
överdraget med r. b. "polityr". Bilden fastsattes med lim, varevid bildri-
dan vändes nedåt skivan. Därefter avslipades allt det material
varpå bilden var målad så att bilden blev synlig från dess bak-
sida, varefter bordet i sin helhet polerades med vanlig chettack.
Ett som var mycket bekant i denna ^(saga) målning var målaren, snickaren
och klackmakaren Carl Nikkan, Brieslätt, Madesjö socken, riket då
och då var i mitt föräldrahem så jag var barn och målade
diverse saker som får både snickat.

Stolar var i dessa byggen rätt enkla saker. De ätla jag sett vara
av ekträ eller till stolar omgjorda bordraddlar. Här har jag en
skulptur av ek, 1600-talstyp med rikt snideri, vilken sist före mig
förlämnat en garvare Lindahl i Ågabäck, Ålgårds kyrkby.
Den har svängda armstöd vilka till sin främre del vila på
smidade stolpar fastsatta till sin nedre del i undre ramen.
Då jag restaurerade densamma borttog jag resterna av en
sitt vilken var av ekträdes bokstavtjän talat "nytt likna"
d. v. s. likna så härt att det var gropan efter nöjningen.

men under denna ritels fäst ännu en sidan ~~en~~ med fragment
av läder och skinnhårstoppling. När denne är värd att bli folkgräp
Hälslyper fäst det lika många av som det funnits i nickare, svar jag.
I hembyggsdrifvagnen har vi en lig stol med lågt, svängt ryggsätet och
i de pinnar vilka från ritelsen håller nämnda stöd uppe, äro
förstviggen inskuren på varje pinne. Denna vigge återfinnes
i olika mängder på båda sidor av ett litet trästycke som
används till att forma skalabröd med. Det enda jag sett vad
jag kan minnas. Träktelri voro oftast målade med olika blom-
och andra motiv i röd o. blå färg oftast med gämnottlagarens initi-
aler i röd eller blå färg. Slädor eller s. h. skindor målades ofta
i livliga färger. Från Bönegård och Skinnaremåla i Hyltull
s. n. har vi i vårt hembyggs- handels bod- bus bräme sädana,
varso den ena är enstavig med slukbock, smal och lång, målade
i livlig brandbröd färg. Ent. säggen flydde Dacke i denna slä-
de från prästgården i Hyltull och kyrkoherde Jord, prästen
den rätte katolske prästen i Hyltull, vilken strax efter blev huss-
luggen i Hblm. Släden har sedan den lid varit i en gård i
^(föruvrad)

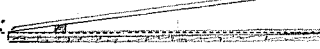
ACC. N:R M. 12502:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

i Ålgöhus som heter Bölsögård, skänkt till hembyggsföreningen.
av ägarna till en gård i Boholabo by. Den andra är en 2. delig skrin-
da med Purkbock från Skinnaremsala och ägaren Trakatten.
Båda dessa borde fotograferas i färg. Någon enkla kista med
dediktion till bruden från brudgummen har jag sett och
en sådan finnes här i byn för hos Fästighets ägaren O. W. Johans-
son, Ålgöhus. Delvis är versraderna borknötta. På skåp var
ofta båda makarnas initialer. Byråer tillverkades ofta av
flammitig- eller marmorljök och polerades på ett bräckt slukt-
tur tydligt frambräddes. I Silverskemala slägg är det såg jag
för några år sedan en dylik väskor byrå. Färgerna som använ-
des vid målning köptes i slänger liknande lock-dita samt bröds slöttes
i mortel och färmaldes sedan på en målarkiva med en sten som
var bred nedtill och slutade uppåt i en vörundad högg som
målaren slöt handen då han färmaldes färgresterarna, blandad
med lite linolja. I vårt hembyggs museum finnes alla dessa
verktyg. Vid ärbring användes surt dricksvatten och en läm-
ligen styr flat pensel. Om vad som i övrigt färgas, vet jag inte.

6.

förutom bäddar ritade i de orden jag talat om vara hängjorda
och skrivna. Vagnen för barn varo av flera slag i de flesta fall
antingen en i form av ett på längden klyvt äggs ena halva, flätad
av klyvda en- eller vidgrenar, en annan av, på rundade bräder
som kullade i sidled, fastast lida. Den fjärre hängde på 4 svären
fastsatta i vagnen, vilka svären sammanköpte i en i taket in-
slagen märta eller, efter inslagningen i taket, tvätt stöme spik.

Ett annat slags vagn varav jag endast sett 2 stycken, den ena
i min barndansby Tjis lund, Madesjö h. v. hos bonden Peter Andersson
därstädes och den andra, som jag nu minns rätt, på Leufvada hembyggs-
museum. De såg ut ungefär som följande teckning:

Brädan kom lätan: bambädden var fastast vid fjädrades upp och ned
genom ett modernt eller annan sätt bredvid på en pall med
som ena fot lyckande på brädan som var ganska tunn och alltså lätt
fjädrade sig. Den som på detta sätt skulle vaggas kunde samtidigt
utföra annat arbete, tvätta ull, vinda garn på kavelen o. d.
De vagnarna jag sett vara användade. Ett slags bord som var rund
med gäng-järn på det mitt, så att det kunde dubbelvikas

hänger där buren till

Bestades sitt-bord, därför att då det var uppfällt användes det till
stol och nedfält till "mattaolva". I vår hembyggsdags är ett dylikt.
Någon gång var de rödmålade, annars oftast i bräcks färg sådant det
bli av ålder och måning. Av hängan hade jag glämt nämna
den säng vi har i soammånads stuga. Den har tillhört en bonde
från Ålvans by i Hylkulls socken som hette Gustafsson, fader till
numera rinde kyrkoherde Erlanson i Förlagd. Sängen består av endast
en gavel och ett långsides bräde med vackert utformigt måster,
samt 3 bräden till botten. Den målade långsidan är ~~en~~ stu-
gans vägg likarom ena gaveln. Den är med ett par spikar
fästad i väggen. Till sängen har även en "säng häst" som anbrattes
för att hindra säng klädernas nedglidande till golvet.